

Lausunto

18.08.2025

Asia: VN/14998/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

BAT kiittää mahdollisuutta vastata lausunnolla.

Hallitus ehdottaa nikotiinipussien valmisteveron korotusta seuraavasti:

- ad valorem -verokanta nousisi 10 prosentista 15 prosenttiin vähittäismyyntihinnasta;
- yksikkövero nousisi 100 eurosta 120 euroon/kg;
- vähimmäisvero nousisi 140 eurosta 190 euroon/kg.

Ehdotetut muutokset ovat osa valtion vuoden 2026 budjettia ja niiden on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Muutosten odotetaan nostavan keskimääräistä valmisteverorasitetta 37 prosentilla, mikä johtaisi nikotiinipussien keskimääräiseen vähittäismyyntihinnan nousuun 14 prosentilla (olettaen, että veronkorotukset siirretään kuluttajille).

Hallitus arvioi, että ehdotetut korotukset tuottaisivat noin 30 miljoonaa euroa lisätuloja vuosittain verrattuna skenaarioon ilman veronkorotusta.

BAT uskoo, että hallituksen ehdotus nikotiinipussien veronkorotuksesta on haitallinen tavoitteen saavuttamisen kannalta. Erityisesti:

1. Nikotiinipussien valmistevero Suomessa on jo nyt erittäin korkea EU-maiden käytäntöihin verrattuna
2. Odotettu verotulolisäys, 30 miljoonaa euroa/vuosi, ehdotetusta 37 prosentin veronkorotuksesta on yliarvioitu. Se perustuu hallituksen vaikutusarviossaan esittämiin epärealistisiin oletuksiin.

3. Nykyisten valmisteverokantojen säilyttäminen tukisi Suomessa valmisteveronalaisten nikotiinipussien tuottamien verotulojen kasvun jatkumista.
4. Muut käyttöön otettavat nuuskan ja nikotiinipussien tuonnin valvontatoimenpiteet tukevat entisestään kotimaisten verotulojen kasvua.
5. Oikeasuhtainen lähestymistapa nikotiinipussien verotukseen vaikuttaa myönteisesti Suomen pyrkimyksiin vähentää savukkeiden kulutusta.

Alla perustelut kuhunkin numeroituun kohtaan:

1. Nikotiinipussien valmistevero Suomessa on jo nyt erittäin korkea verrattuna EU-maihin

Nikotiinipussien keskimääräinen valmistevero Suomessa on n. 149 euroa/kg, mikä on kolmanneksi korkein EU:ssa, vain Tanskassa ja Latviassa on korkeampi.

EU:n keskimääräinen nikotiinipussien valmistevero on tällä hetkellä 53 euroa/kg.

Suomessa nikotiinipusseja verotetaan kahdeksan kertaa raskaammin kuin Ruotsissa.

Näin ollen nikotiinipussien valmisteverotus on jo EU-maihin verrattuna korkea.

Vastaavaa eroavaisuutta valmisteverokannoissa maiden välillä ei ole havaittu missään muussa kategoriassa. On vaikea ymmärtää, miksi näin suuri epätasapaino naapurimaiden välillä katsotaan hyväksyttäväksi nikotiinipussien osalta.

Jos hallituksen esitys hyväksytään, se kasvattaa eroa Suomen ja EU:n keskiarvon välillä; esimerkiksi naapurimaa Ruotsiin verrattuna nikotiinipussien verotus nousisi 11-kertaiseksi.

2. Ehdotetun 37 %:n valmisteveronkorotuksen tuottama 30 miljoonan euron vuotta kohti laskettu verotulojen lisäys on yliarvioitu

Hallitus tunnustaa, että on vaikeaa arvioida tarkasti ehdotetun nikotiinipussien valmisteveron korotuksen vaikutusta. Hallitus myöntää, että sen ennusteet sisältävät merkittäviä epävarmuuksia.

Laskemat odotetusta verotulojen lisäyksestä perustuvat epärealistisen matalaan arvioon nikotiinipussien kysynnän hintajoustosta. Vaikutusarvioinnissaan hallitus oletti nikotiinipussien kysynnän hintajouaston (PED) olevan -0,38, saman kuin perinteisille tupakkatuotteille.

PED on tämän laskelman lopputuloksen kannalta keskeinen parametri ja mikä tahansa poikkeama siitä vaikuttaa olennaisesti ennustettuun taloudelliseen vaikutukseen.

Laskelmiemme mukaan perinteisten tupakkatuotteiden PED Suomessa on paljon korkeampi (-1,1), mikä on syy siihen, etteivät savukkeiden veronkorotukset ole johtaneet verotulojen kasvuun.

Jos -1,1:n hintajoustoa sovelletaan valtiovarainministeriön laskelmiin, nikotiinipussiveron korotuksen arvioitu verotulonlisäys on vain 16 miljoonaa euroa vuodessa, eli puolet odotetusta kasvusta.

On kuitenkin perusteltua olettaa, että nikotiinipussien PED Suomessa on jopa korkeampi kuin perinteisillä tupakkatuotteilla. Esimerkiksi Euroopan komission ehdotuksessa EU:n tupakkaverodirektiivin muutoksista todetaan, että nikotiinipussien kysyntä on hintaherkkää, ja arvioitu PED on keskimäärin -1,36 EU:ssa. Jos tätä lukua sovelletaan hallituksen esittämään veronkorotukseen, se tuottaisi vain 11 miljoonaa euroa lisätuloa vuodessa.

On hyvin todennäköistä, että nikotiinipussien kysyntä Suomessa on jopa herkempi hinnanmuutoksille kuin EU-keskiarvo, koska tuotteen hinnan noustessa myös PED kasvaa; Suomen nikotiinipussien hinta on 1,3-kertainen EU:n keskiarvoon verrattuna. On hyviä syitä uskoa, että nikotiinipussien hintajousto (PED) Suomessa on korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin.

Suomen PED-luvun täytyisi olla vain -1,55, jotta ehdotettu korotus ei toisi lisätuloja (valmistevero + ALV) lainkaan. Tätä ei voida ohittaa ja suosittelemme suhtautumaan varovaisesti tuleviin veronkorotuksiin.

Joka tapauksessa on selvää, että ehdotetun veronkorotuksen 30 miljoonan euron vuotuiset lisäverotulot on huomattavasti yliarvioitu, sillä ne perustuvat epärealistisiin oletuksiin hallituksen vaikutusarviossa.

3. Nykyisten valmisteverokantojen muuttamatta jättäminen mahdollistaa valmisteverollisten nikotiinipussien myynnin kasvun Suomessa, mikä tuottaa toivottuja lisäverotuloja

Suomessa valmisteverollisten nikotiinipussien kulutus on lisääntynyt yli 20 % vuositasolla. Ilman lisäveronkorotuksia nykyisen suuntauksen jatkuessa tämä johtaisi vuosittain 200–300 miljoonan valmisteverollisen pussin lisämyyntiin vuoteen 2027 mennessä. Tämä toisi 45 miljoonaa euroa

lisätuloa valmisteveroista ja yhteensä 75 miljoonaa euroa verotuloja (valmistevero ja ALV) ilman, että valmisteverokantoja tarvitsisi korottaa seuraavien kahden vuoden aikana.

Hallituksen tulotavoite voidaan näin ollen saavuttaa ilman verokannan lisäkorotuksia. On tärkeää huomioida, että myynnin kasvu ei välttämättä tarkoita nikotiinin kokonaiskulutuksen lisääntymistä. Pikemminkin kasvu heijastaa siirtymää säänneltyihin, verotettuihin tuotteisiin – erityisesti nyt, kun verkkokauppa on hiljattain kielletty.

4. Lisätoimet nuuskan ja nikotiinipussien tuonnin valvontaan voivat edelleen lisätä kotimaisia verotuloja

Merkittävä osa nuuskan ja nikotiinipussien kulutuksesta Suomessa tapahtuu verotuksen ulkopuolella. Tästä seuraa kaksi haastetta: odotettua pienemmät verotulot ja kansanterveystavoitteiden vaarantuminen tuotteiden jakelukanavien ja laadun puutteellisen valvonnan takia.

Arvioimme julkisilta paikoilta kerättyihin tyhjiin nikotiinipussipurkkeihin perustuvan selvityksen perusteella, että noin 70 % Suomessa kulutetuista nikotiinipusseista väistää kotimaiset valmiste- ja arvonlisäverot.

Siksi veropolitiikassa on huomioitava rajat ylittävän kaupankäynnin dynamiikka, ehdotettu veronkorotus ei sitä tee.

Tuemme hallituksen pyrkimystä selkeyttää nuuskan ja nikotiinipussien tuonnin verotusta ja verovalvontaa sekä aiemmin mainittua tavoitetta ehkäistä nikotiinituotteisiin liittyviä terveyshaittoja, nuorten käyttöä ja laitonta kauppaa sekä torjua järjestäytyntä rikollisuutta.

1.8.2025 voimaan tullut tupakkalaki kieltää nikotiinipussien etämyynnin. Lain valvonta ohjaa kulutusta valmisteverollisiin tuotteisiin ja luvanvaraisiin, vastuullisiin myyntikanaviin.

5. Oikeasuhtainen nikotiinipussien verotus vaikuttaisi myönteisesti Suomen pyrkimyksiin vähentää tupakointia

Ruotsi on esimerkki hyvin kohdennetusta sääntelystä ja verotuksesta, joiden avulla kuluttajia voidaan kannustaa siirtymään haitallisista poltettavista tupakkatuotteista savuttomiin tuotteisiin, kuten nuuskaan ja nikotiinipusseihin.

Tämä on saanut kansainvälistä huomiota. haittojen vähentämiseen keskittyvä kansalaisjärjestö Smoke Free Sweden julkaisi 17.6.2025 Euroopan parlamentissa raportin, jossa todettiin, että "...Ruotsissa sekä naiset että miehet pitivät nikotiinipusseja kaikkein tehokkaimpina apukeinoina tupakoinnin lopettamiseen."

Ruotsin politiikka on laskenut maan tupakointiasteen noin 5 prosenttiin, mikä on huomattavasti alle EU:n yli 20 prosentin keskiarvon ja lähellä "savuttomuuden" statusta.

Ruotsissa tupakkaan liittyviä kuolemantapauksia on 40 % vähemmän kuin EU-keskiarvo.

Nikotiinipussien oikeasuhtainen verotus voisi vaikuttaa samalla tavoin positiivisesti Suomen pyrkimyksiin vähentää tupakan kulutusta. Nikotiinipussien verotuksen korottaminen päinvastoin vähentäisi väistämättä savuttomien vaihtoehtojen kysyntää nikotiinituotteissa. Tämä olisi kielteinen kehitys ja etäännyttäisi Suomea sen tavoitteesta tulla savuttomaksi.

Ruotsin kokemusten perusteella BAT suosittelee, että Suomi omaksuisi samankaltaisen strategian savuttomuuden edistämiseksi ja nikotiiniverotulojen säilyttämiseksi kotimaassa.

Varastoinnin ehkäiseminen (anti-forestalling)

Valmisteveropolitiikan tehokkuuden varmistamiseksi ja valtion tulojen turvaamiseksi on tärkeää ehkäistä varastointia (anti-forestalling) ennen suunniteltuja veronkorotuksia. Ilman tällaisia suojakeinoja on merkittävä riski, että valmistajat tai jakelijat varastoivat tuotteita alhaisemmilla verokannoilla, mikä heikentää hallituksen fiskaalisia tavoitteita.

Lisäksi varastointi voi vääristää markkinadynamiikkaa ja johtaa epäreiluihin kilpailuetuihin. Toimijat, joilla on suurempi kapasiteetti kasvattaa varastoja ennen veronkorotuksia, voivat hyötyä suhteettomasti, mikä asettaa pienemmät tai säännöksiä noudattavat yritykset epäedulliseen asemaan. Tämä heikentää reilun kilpailun periaatetta ja voi horjuttaa luottamusta sääntelyjärjestelmään.

Hertzberg Tyko
British American Tobacco Finland Oy